

Правове регулювання сільського зеленого туризму

Марія Вишиванюк,

к.е.н., викладач кафедри

менеджменту, економіки і туризму,

Інститут управління природними ресурсами,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: vyshyvaniukmm@keok.edu.ua,

ORCID: 0009-0002-6250-2607

Іван Гереджук,

викладач кафедри землеустрою та кадастру,

Інститут управління природними ресурсами,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: heredzhukii@krok.edu.ua,

ORCID: 0009-0007-1703-349X

Розробка стратегії сталого розвитку туризму в Україні зумовлює необхідність вирішення комплексу організаційних, правових, фінансових, економічних, соціальних, екологічних та інших питань і проблем, пов'язаних із розвитком сільського зеленого туризму. На сьогодні гострою проблемою для багатьох сіл є брак робочих місць, дедалі більший надлишок робочої сили, вивільнюваної з сільськогосподарського виробництва. Тому, враховуючи відсутність потрібних капіталовкладень на створення нових робочих місць, необхідно звернути увагу на галузі, які не потребують для свого розвитку великих коштів. До них відноситься і сільський зелений туризм.

Про зелений (екологічний) та сільський туризм говорять багато, проте однозначного визначення на рівні закону чи іншого нормативного акту цього терміну немає. А тому така невизначеність дозволяє державним мужам говорити, що зелений сільський туризм у нас є, але невизначеність з оподаткуванням заганяє його в тінь. І якщо такі послуги й надаються, то, зазвичай, неофіційно. Статтею 4 Закону України «Про туризм» визначено, що залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі, їхніх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак поряд з такими видами туризму, як дитячий, гірський, пригодницький та інші, існує екологічний (зелений) та сільський туризм [1]. Зазначається також, що розвиток тих чи інших видів туризму регулюється законами, й що серед основних пріоритетних напрямів державної політики в галузі туризму є розвиток сільського та екологічного (зеленого) туризму. І більше про екологічний (зелений) та сільський туризм в Законі про туризм немає нічого.

Для сталого розвитку сільського зеленого туризму в Україні вкрай необхідно створити відповідну законодавчу базу. Однак до цього часу все ще не прийнятий закон про розвиток сільського туризму [2]. За відсутності спеціального закону щодо зеленого та сільського туризму для цілей організації діяльності з його надання слід виходити із загальних засад здійснення господарської діяльності в галузі туризму, які визначені Законом про туризм.

Проаналізувавши норми нині чинного законодавства в галузі туризму,

можемо зробити такий висновок: зелений і сільський туризм – це господарська діяльність у сфері туристичних послуг, яка містить в собі, як мінімум, надання місця для проживання чи знаходження туриста на лоні природи, як от в лісі, в горах, в селі тощо. Відмінність між сільським і зеленим туризмом полягає в тому, що зелений туризм не прив'язується до знаходження (проживання) туриста в селі. Спільними ознаками є можливість надання туристу за його бажанням послуг, які пов'язані з таким проживанням і відпочинком: при зеленому – збір ягід, грибів тощо; при сільському – вивчення побуту, робота на присадибній ділянці тощо. Але у відпочинкових цілях, адже туризм – це в першу чергу відпочинок.

23 жовтня 2003 р. суб'єктом законодавчої ініціативи, – народним депутатом України В. Кафарським, – був поданий проєкт Закону «Про сільський та сільський зелений туризм» до Верховної Ради України. У законопроєкті пропонувалося визначити загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України у сфері сільського та сільського зеленого туризму. Згідно з проєктом сільський туризм – це відпочинковий вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості. Сільський зелений туризм – це відпочинковий вид туризму, пов'язаний з перебуванням туристів у власному житловому будинку сільського господаря, окремому будинку або на території особистого селянського (фермерського) господарства. Відповідно розрізнялися міжнародна та внутрішня організаційні форми сільського туризму. Проєктом встановлюється мінімальний розмір фінансового забезпечення відповідальності фізичних осіб, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги у сфері сільського туризму, перед туристами в сумі, еквівалентній не менше ніж 500 євро [3].

Встановлювалося, що туроператорська та турагентська діяльність на ринку туристичних послуг у сфері сільського туризму підлягатиме ліцензуванню. Не підлягатиме ліцензуванню діяльність сільських господарів та членів їхньої родини – суб'єктів туристичної діяльності у сфері сільського туризму, які надають послуги: з тимчасового проживання туристів у власному житловому будинку, в окремому будинку або на території особистого фермерського господарства; з харчування туристів; пов'язані з перебуванням туристів у даному господарстві або у даній місцевості, якщо така діяльність не підпадає під категорію турагентської або туроператорської діяльності [4].

Законопроєкт встановлює вимоги до таких договорів у сфері сільського та сільського зеленого туризму: на туристичне обслуговування; на екскурсійне обслуговування; на готельне обслуговування. Таким чином, прийнятий законопроєкт зміг би усунути прогалини в чинному законодавстві.

Отже, є необхідність прийняття Закону України «Про сільський та сільський зелений туризм», який би регулював цю туристичну галузь і заповнив прогалини в існуючому законодавстві; дав визначення поняттям «сільський туризм» і «зелений туризм»; розмежував їх та виділив основні характеристики. Стислий огляд стану чинного законодавства у сфері сільського зеленого туризму, вивчення найбільш актуальних питань, які заважають подальшому динамічному

розвитку діяльності сільських жителів у цій сфері, а також запропонованих законодавчих ініціатив дають підстави стверджувати, що вони здатні на ділі слугувати розв'язанню наявних проблем у цій сфері.

Є підстави також сподіватися, що набуття чинності ряду законопроектів наблизить українське суспільство до розуміння сільського зеленого туризму як специфічної форми послуг, що надаються для забезпечення відпочинку туристів у приватних господарствах у сільській місцевості з використанням майна та трудових ресурсів членів особистого селянського підсобного господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості та культурної, історичної й етнографічної спадщини регіону. А також і на те, що наведені ініціативи сприятимуть усвідомленню того, що сільський зелений туризм є одним із видів самозайнятості населення, який популяризує краєзнавство, поєднує елементи активної діяльності та відпочинку, створює життєве середовище, наближене до природи.

Ключові слова: зелений туризм, екотуризм, сільський туризм, право, регулювання.

Список використаних джерел

1. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80/>
2. Ніколаєв К. Д. Екологізація та розвиток сільського зеленого туризму в Україні: монографія. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. 153 с.
3. Про прийняття за основу проекту Закону України про сільський та сільський зелений туризм, Постанова Верховної Ради України № 2179-IV (2004) (Україна). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2179-15#Text>
4. Данилова І. О. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні. Часопис Київського університету права. 2017. № 1. С. 191–195.